

OXDANSEN.

Ett allmännare namn på denna dans är »*Frikassé*», under hvilken benämning den i början af 1800-talet dansades litet hvarstades i de vestra och södra delarne af Sverige och enligt uppgift ännu i dag lär förekomma bland allmogen i Landskrona-trakten. Anledningen till namnet är utgifvaren obekant. Möjligen är den att söka i de dansandes vana att variera dansen med nya turer, hvilka tillverkades för tillfället i hardt när obegränsadt antal. Sålunda har den i Karlstad, enligt uppgift af en gammal Karlstad-bo, dansats i ända till 48 turer.

Benämningen »*Oxdans*» lär härstamma från Karlstads gamla gymnasium. Det rådde som bekant i de gamla gymnasierna en strängt upprätthållen rangskilnad mellan de olika klasserna, hvilken gaf sig uttryck i mångahanda former. En sådan var i Karlstad den plägseden att låta de lägre klasserna, de så kallade *oxarne*, till de högre klassernas förlustersedansa »*frikassé*», hvilken då helt naturligt fick namnet »*ox-dans*».

Turernas ordning kunde härvid betydligt vexla allt efter andemeningen med dansen. Sålunda kunde dansen antingen, såsom i beskrifningen här nedan, afse att återgifva, huru ett par personer från god sämja och artiga höflighetsbetygelser så småningom öfvergingo till gräl och slutligen fullt slagsmål. Eller också kunde turerna tagas i omvänd ordning och skulle då med sina många variationer gifva en bild af huru de dumma och obildade »*oxarne*», naturligtvis genom de högre klassernas förädlande inflytande, finga sina ursprungliga ohyfsade rnaner bortslipade och blefvo väluppfostrade män.

Det är ifrån en gammal före detta elev vid Karlstads gymnasium, som Skansen genom artisten Gottfrid Kallstenius' bemedling hemtat oxdansen, sådan den här nedan beskrifves; och är det af denna anledning den på Skansen utföres i gymnasiets gamla djeknedrägt, knäbyxor, läderbälte, djeknekappa och mjuk, bredbrättig hatt.

Musik: ||1 - 8||9 - 16||17 - 24||.

Utgångsställning: De dansande, A och B, stå midt fram för och vända mot hvarandra, omkring två stegs mellanrum, med båda händerna i sidorna.

Tur 1. a) Vid andra taktens början bugar sig A för B, och B niger djupt (se figuren A). Vid fjerde taktens början bugar sig B, och A niger. Detta upprepas vid början af sjetta och åttonde takterna. Under takterna 9-16 fortsättas bugningarna och nigningarna i hastigare tempo, så att de dansande hvardera buga sig en gång och niga en gång på hvarje takt.

b) A för upp händerna knutna framför bröstet, slår ut armarne med en kraftig knyck och kastar hufvudet skarpt åt höger. Samtidigt svänger han högra benet rakt utåt med en skarp knyck så att han kommer att lyfta sig på venstra tån (se figuren B), tager därpå med högra foten ett långt steg åt höger och för den venstra foten intill den högra (17). Härefter tager han ytterligare ett kort steg åt höger med höger fot och stampar derpå med venster fot två gånger invid den högra under det han samtidigt vrider hufvudet framåt och så småningom åter för in händerna framför bröstet med armbågarne i jemnhöjd med axlarna (18). A slår nu på nytt ut armarne, vrider hufvudet åt venster och svänger venstra benet utåt på nyss beskrifvet sätt, tager därpå med venstra foten ett långt steg åt venster och för höger fot intill den venstra (19) samt gör till sist en stampning med venster fot och vrider hufvudet framåt med händerna i sidorna (20). Återupprepas (21-24).

B dansar under tiden på liknande sätt, men börjar med venster fot, när A börjar med

höger och tvärtom, så att de dansande hela tiden komma att dansa midt för hvarandra.

Tur 2. a) Vid andra taktens början låta båda venstra foten glida ett steg framåt (se figuren C). Vid fjerde taktens början föres venstra foten tillbaka till sin plats och högra foten glider samtidigt framåt ett steg. Detta upprepas vid början af sjette och åttonde takterna, hvarefter under takterna 9-16 fotflyttningen fortsättes i hastigare tempo så att två fotflyttningar ske å hvarje takt.

b) lika med afdelningen b i första turen.

Tur 3. a) De dansande lägga höger hand på hvarandras hufvuden med tag om nacken. Vid andra taktens början böjer A ned B:s hufvud (se figuren D). Vid fjerde taktens början reser B sitt hufvud och böjer samtidigt ned A:s. Detta upprepas vid början af sjette och åttonde takterna samt fortsättes derefter i hastigare tempo i likhet med hvad vid afdelningen a i de föregående turerna beskrifvits.

b) lika med afdelningen b i föregående turer.

Tur 4. a) Vid andra taktens början göra båda med ett hopp venster om så att högra armbågarne vidröra hvarandra. Vid fjerde taktens början göra båda med ett hopp helomvändning åt höger så att venstra armbågarne vidröra hvarandra (se figuren E). Detta upprepas vid början af sjette och åttonde takterna och fortsättes derpå i hastigare tempo såsom i föregående turer afdelningen a beskrifvits.

b) lika med afdelningen b i föregående turer.

Tur 5. a) Vid andra taktens början räcker A lång näsa åt B, under det denne för upp båda händerna till öronen och räcker ut tungan mot A (se figuren F). Vid fjerde taktens början räcker B lång näsa, och A räcker ut tungan. Detta upprepas vid början af sjette och åttonde takterna och fortsättes derpå i hastigare tempo.

b) är lika med afdelningen b i föregående turer.

Tur 6. a) Vid andra taktens början för A hastigt fram högra handen till B:s venstra öra såsom om han gifve B en örfil, och B klappar samtidigt ett slag i händerna för att efterlikna smällen, hvarefter händerna åter hastigt nedföras. Vid fjerde taktens början gifver B på liknande sätt A en örfil (se figuren G). Detta upprepas vid början af sjette och åttonde takterna och fortsättes derpå i hastigare tempo.

b) dansas lika med afdelningen b i föregående turer.